

Ideakortti 7: Frisbeegolfrata

Frisbeegolf on Suomessa verrattain uusi laji. Suurin osa frisbeegolfradoista on maksuttomia ja ne sijaitsevat kaupunkien tai kuntien puistoalueilla. Lajin kasvavan suosion myötä uusien ratojen tarve on lisääntynyt. On ilmennyt myös tarvetta jo rakennettujen ratojen kehittämiseksi.

Laji tavoittaa paljon ihmisiä ulkoilemaan ja liikkumaan luonnossa. Peli sopii monen ikäisille ja kuntoisille harrastajille, pelaaminen tapahtuu useimmiten ryhmissä ja yksi kierros kestää tunnista kahteen ja puoleen tuntiin. Frisbeegolfradan sijainti vilkkaalla puistoalueella edellyttää myös alueen muun käytön huomioimista. Kaavoituksella voidaan vaikuttaa frisbeegolfradan sijoitukseen ja suunnitteluun, jotta se palvelisi sekä lajin harrastajia että muita alueen käyttäjiä mahdollisimman hyvin.

Saavutettavuus ja turvallisuus

Frisbeegolfratoja ei niiden suuren tilantarpeen vuoksi aina ole mahdollista sijoittaa keskelle yhdyskuntarakennetta. Radan on kuitenkin hyvä olla saavutettavissa joukko- ja kevyen liikenteen keinoin, jotta kaikki pääsisivät harrastamaan lajia tasapuolisesti.

Frisbeegolfradan yhteyteen tarvitaan riittävä määrä pysäköintipaikkoja omalla autolla liikkuvia lajin harrastajia varten. Sijainti olemassa olevan tilavan pysäköintialueen läheisyydessä voi mahdollistaa yhteiskäytön, jolloin vältetään uuden pysäköintialueen rakentamiselta. Kilpailu- ja seuratoiminnan myötä radalla voi olla tarve myös kokoontumis- ja wc-tiloille sekä kasteluvedelle, joiden järjestämiseksi alueen tulee sijaita kunnallistekniikan piirissä.

Frisbeegolfradan sijoittaminen muiden ulkoilutoimintojen välittömään läheisyyteen voidaan kokea häiritseväksi ja jopa vaarallisena, jolloin rata vähentää koko alueen vetovoimaa. Radalla oleskelevat ihmiset häiritsevät myös frisbeegolfin pelaamista. Turvallisuutta voidaan parantaa sijoittamalla rata riittävän etäälle muista toiminnoista ja suunnittelemalla rataosuudet eli väylät niin, että niiltä on hyvä näkyvyys ja että ne eivät risteä toistensa eivätkä kevyen liikenteen väylien kanssa.

Ympäristö

Frisbeegolfrata voi sijaita puistomaisessa ympäristössä, metsässä tai peltomaisemassa. Mielenkiintoisella radalla yhdistyvät useat eri maastotyyppit. Maasto vaikuttaa myös ylläpitokustannuksiin, esimerkiksi metsään sijoittuvan varvikkopohjaisen radan hoito voi olla nurmikenttää vaivattomampaa. Radan rakentaminen voi edellyttää vähäistä luonnonympäristön muokkaamista kuten puuston harventamista, millä voi olla vaikutuksia maisemaan. Radoilla liikkuminen aiheuttaa maanpinnan kulumista erityisesti heittopaikkojen ja maalikorien luona sekä siirtymäreiteillä.

Alueen luonnonympäristö on tärkeä tekijä sijaintipaikan valinnassa, koska kasvillisuus ja vaihtelevat maastonmuodot lisäävät frisbeegolfradan kiinnostavuutta ja haastavuutta. Radan rakentamisella voidaan maisemoida esimerkiksi käytöstä poistuneita kaatopaikkoja. Suojaviheralueille tai taajamametsiin sijoittaminen on toimiva esimerkki frisbeegolfradan yhdistämisestä toiseen käyttötarkoitukseen. Uusia asuinalueita rakennettaessa lähivirkistysalueiksi muuttuvat metsäalueet voivat tarjota sopivan sijoituspaikan, jossa frisbeegolf käyttötarkoituksena huomioidaan alusta alkaen.

Kuva 1 Meri-Toppilan frisbeegolfrata Oulussa sijaitsee merellisessä luonnonympäristössä (Kuva Hanna Kosunen/ Liikuntakaavoitus)

Luonnossa liikkuminen ja virkistäytyminen ovat frisbeegolfille ominaisia piirteitä, joten ympäristöhäiriöille alttiit paikat eivät sovellu radan sijoituspaikaksi. Frisbeegolfradan sijoituksessa on tavallisen golfkentän tavoin huomioitava myös turva-aitojen rakentamisen tarve radan sijaitessa esimerkiksi liikenneväylän vierellä. Frisbeegolfrata voi sijaita voimalinjan läheisyydessä, mutta väyliä ei suositella sijoitettavaksi suoraan voimalinjan alle.

Frisbeegolfin harrastaminen on mahdollista myös talvella. Aktiivisessa käytössä olevalla radalla lumi tammautuu helpottaen pelaamista. Pelin sujuvoittamiseksi reittejä voitaisiin ajaa myös latukoneella. Talvikäytön turvallisuuden kannalta frisbeegolfradan sijoituksessa täytyy huomioida myös moottorikelkka- ja hiihtoreitit.

Tilantarve ja käyttäjäryhmät

Frisbeegolfradat jaotellaan ominaisuuksiensa mukaan A-, B-, C-, ja D-luokkiin, jotka vastaavat eritasoisten pelaajien tarpeisiin. Täysmittainen 18-väyläinen rata soveltuu myös kilpailuihin. Frisbeegolfrataa suunniteltaessa radan luokitus vaikuttaa paitsi radan tilantarpeeseen myös käyttäjäryhmään. Radan sijoitusvaihtoehtoja pohdittaessa on tärkeää huomioida alueen koon mahdollistama rataluokitus. Rataluokitusta valittaessa puolestaan tulisi huomioida alueen käyttäjäryhmien tarpeet ja alueen muu ratatarjonta.

Luokitus	Kilparadat (A)	Harrastajaratat (B)	Aloittelijaratat (C)	Koululaisradat (D)
Väyliä määrä	18 tai enemmän	9-17	7-16	Ei määritelty / alle 7
Väylän keskipituus	50-300 metriä	50-150 metriä	alle 75 metriä	Ei määritelty / alle 50 metriä
Tilantarve	15-25 ha	8-15 ha	3-8 ha	alle 3 ha
Arvio suunnittelu- ja tarvikekustannuksista	10 000-15 000 euroa	6000-8000 euroa	5000-6000 euroa	2000-3000 euroa
Käyttäjärühmät	Alueille, joilla on jo pienempi rata ja harrastajamäärien kasvu luo tarpeen uuden radan rakentamiselle. A-luokan ratojen määrä on Suomessa kasvussa. Soveltuu kilpakäytön lisäksi myös muille käyttäjäryhmille.	Alueille, joilla on jo pienempi rata tai ei vielä ole rataa. B-luokan rata on Suomen yleisin ratatyyppi. Soveltuu väylien määrästä riippuen aloittelijoille ja pidempään harrastaneille.	Alueille, missä tilaa useammille väylille ei ole ja halutaan mahdollistaa lajiin tutustuminen ja käyttö esimerkiksi koulun liikuntatuntien yhteydessä. Monet Suomen lähiliikuntapaikoilla sijaitsevat radat kuuluvat tähän luokitukseen. C- ja D-luokan radat soveltuvat aloittelijoille.	
Saavutettavuus	Suuri tilantarve asettaa haasteita radan saavutettavuudelle. Radan käytettävyyttä lisää radan sijoittaminen hyvien joukko- ja kevyen liikenteen yhteyksien varrelle. Sijoitusvaihtoehtoja ovat suojaviheralueet ja taajamametsät, laajat yhtenäiset puistoalueet ja maisemoitavat alueet.		Sijoitus asutuksen ja koulujen lähellä palvelee lajiin tutustuttamistavoitetta. Sijainnin valinnassa on tärkeää huomioida alueen muiden käyttäjien turvallisuus.	

Taulukko 1 Frisbeegolfratojen luokitus ja tilantarve (mukailen www.frisbeegolfradat.fi/luokitukset ja www.discgolfpark.net/fi/frisbeegolf/rataluokitukset-suomessa/)

Kaavoitusprosessi ja -merkinnät

Frisbeegolfratoja on sijoitettu pääasiallisesti kaavamerkinnöillä VU (urheilu- ja virkistysalue), VL (lähivirkistysalue), VP (puisto) ja VR (ulkoilu- ja retkeilyalue) merkityille alueille. VU-merkintä sopii frisbeegolfradoille hyvin, koska sillä varmistetaan alueen varaus liikuntakäyttöön. Muut kaavamerkinnät sallivat alueelle myös muuta virkistyskäyttöä, mutta mahdollistavat toisaalta radan joustavan sijoittamisen sille soveltuvalle alueelle. Frisbeegolfin ja alueen mahdollisten muiden toimintojen yhteensovittamisessa korostuu vuorovaikutteisen kaavoitusprosessin merkitys.

Frisbeegolfseuroilta on usein saatavissa tietoa ratojen suunnitteluun liittyvistä paikallisista tarpeista ja heidän kanssaan on myös mahdollista sopia ratojen varusteluun ja ylläpitoon liittyvästä yhteistyöstä. Esimerkiksi Helsingissä paikalliset seurat ovat sopineet kaupungin kanssa vastaavansa kotiratansa ylläpidosta, jolloin kaupunki lainaa seuroille ylläpitoon tarvittavat välineet. Joissakin tapauksissa kaupunki tai kunta vastaa radan ylläpidosta, mutta radan varusteet, kuten maalikorit, ovat esimerkiksi koulun tai asukasyhdistyksen omistuksessa.

Vastaavista ratojen ylläpitoon liittyvistä käytännöistä saadut kokemukset ovat hyviä, mutta vaihtelevat sopimuskäytännöt ovat aiheuttaneet epäselvyyttä. Kentän kunnossapidon ja käytettävyyden kannalta vastuunjako on tärkeää olla selvillä molemmille osapuolille. Yleisellä puistoalueella edellytyksenä on ratojen säilyminen maksuttomana ja avoimena kaikille käyttäjille.

Aiheesta muualla:

Suomen frisbeegolfradat: www.frisbeegolfradat.fi

Suomen frisbeegolfliitto: www.frisbeeliitto.fi

